

iTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

HAFTALIK
EKONOMİ BÜLTENİ | 01 OCAK
2024

Ekonomide Son Gelişmeler

25 | 29 ARALIK

- 3 2023 BİTERKEN...
- 6 DIŞ TİCARET İSTATİSTİKLERİ
- 9 KAZANÇ YAPISI İSTATİSTİKLERİ
- 11 GİRİŞİM ÖZELLİKLERİNE GÖRE
ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ İSTATİSTİKLERİ
- 14 EKONOMİK GÜVEN ENDEKSİ
- 15 REEL KESİM GÜVEN ENDEKSİ
- 16 İKTİSADİ YÖNELİM İSTATİSTİKLERİ
- 17 SEKTÖREL GÜVEN ENDEKSLERİ
- 18 FİNANSAL HİZMETLER GÜVEN ENDEKSLERİ
- 20 İMALAT SANAYİ KAPASİTE KULLANIM ORANI
- 22 MÜSİAD SAMEKS
- 23 TÜRKİYE RİSK RAPORU 2024
- 25 MCKINSEY: 2024 CEO GÜNDEMİ

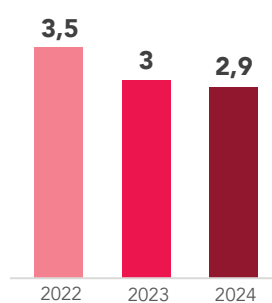
2023 Biterken...

“Kötümser Senaryolara Karşın 2023 Yılında Beklenen Küresel Resesyon Gerçekleşmedi”

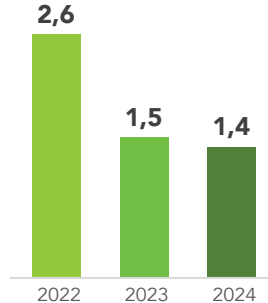
2023 yılına dair uluslararası kurum ve kuruluşların ortak beklentisi çerçevesinde küresel büyüme, bir önceki yılda artan enflasyon ve faizlerin etkisiyle küresel ekonominin sert bir şekilde yavaşlaması ve hatta resesyona girmesi yönündeydi. Yıl içerisinde yaşanan Rusya-Ukrayna Savaşı Avrupa Birliği'nde bir enerji krizinin yaşanabileceğini gündeme getirdi. FED cephesinde yaşanan sık faiz artırımı politikası da küresel resesyona dair beklentileri besledi. Çin tarafında ise yıl içerisinde yeniden yükselişe geçen COVID vakaları ve sonrasında açılma kararı, beklentileri güçlü büyüme yönüne doğru çevirdi.

Nihayetinde enflasyondaki düşüşe rağmen küresel ekonomideki temel beklenti, yüksek enflasyon seviyelerinin uzun süre daha kalacağı yönündeydi. Yıl boyu yaşanan gelişmeler tahminleri revize ettirme yönünde oldu. Birçok ülkenin faiz kararları neticesinde faiz oranları en yüksek seviyeleri gördü. Kış aylarının beklendiği kadar sert geçmemesi ve AB ülkelerinin alternatif enerji kaynaklarına yönelmeleri enerji krizinin önüne geçmiş oldu. Böylece emtia fiyatları da yılın ikinci çeyreğinde normal seyrine dönmeye başladı. Büyüme oranları nezdinde ise 2022 yılının gerisinde kaldı. IMF son yayımladığı küresel ekonomik görünüm raporunda, küresel toparlanmanın düzensiz ve yavaş olduğunu belirterek büyüme beklentisini %3 olarak açıkladı.

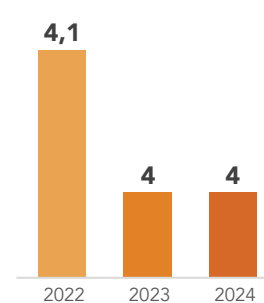
**Küresel
Ekonomi**

**Gelişmiş
Ekonomiler**

**Yükselen Piyasalar ve
Gelişmekte Olan Ekonomiler**

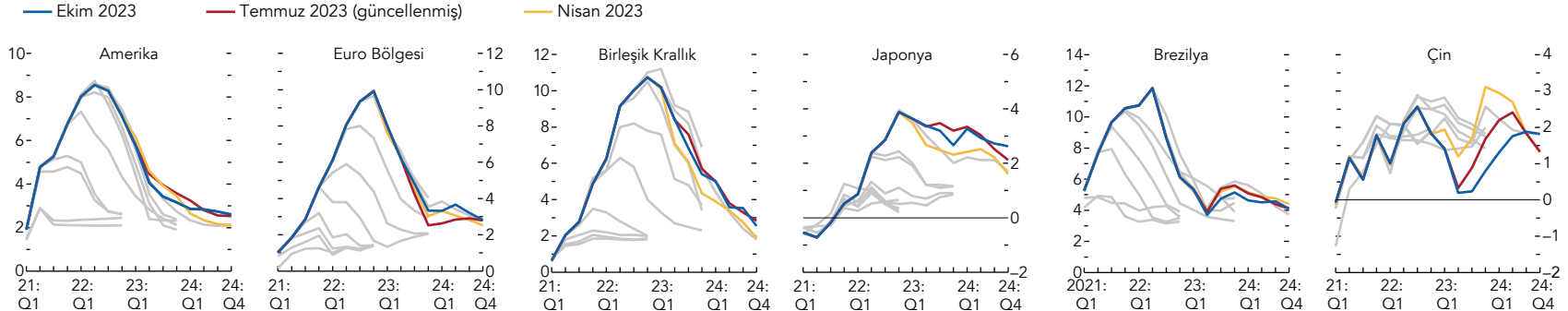

2023 Biterken...

“Tahminlerin Aksine Küresel Resesyon Yaşanmadı”

ABD ekonomisi beklenenden daha iyi bir performans sergilerken AB ekonomisi en fazla yavaşlayan bölge oldu. Hatta Alman ekonomisi art arda iki çeyrek daralarak resesyona giren ülke oldu. Çin ise COVID vakaları ve konut sektöründe yaşanan sorunlar neticesinde beklenenden daha düşük bir büyüme performansı gerçekleştirdi. Beklentilere paralel şekilde küresel ekonomik aktivitede 2022'ye kıyasla zayıflama görülmüş olsa da netice itibarıyla birçok ülke 2023 yılında beklenenden daha iyi bir performans sergiledi.

Seçilmiş Ülkelerde Manşet Enflasyon Tahminleri (Yıllık Değişim Oranı)

2023 Biterken...

“2023 Yılında Türkiye”

Türkiye ekonomisi için de 2023 yılı oldukça hareketli ve dalgalı geçti. Asrın felaketi olan 6 Şubat Depremi ve genel seçimler gibi dışsal etmenler ekonomik gidişatı etkiledi. Birçok ülke büyüme performansında beklen-tilerin altında kalsa da Türkiye’nin büyüme performansı, iç dinamiklerindeki belirsizliklere rağmen dünya ortalamasının üzerinde seyretti. Depremin meydana getirdiği kayıplar büyümeyi olumsuz etkilese de iç talep büyümeyi destekledi. Süre gelen sorunlardan biri olan enflasyon ise yılın ilk yarısında düşüş kaydetse de ikinci yarıdan itibaren TL’de yaşanan değer kaybıyla yükselişe geçti. Enflasyondaki yükseliş eğiliminin kronikleşmesinin önüne geçmek için TCMB faizler konusundaki politika duruşunu değiştirdi. Sene başında %8,5 olan politika faizi, yıl sonundaki son Para Politikası Kurulu kararıyla %42,5’e yükseltildi.

Bu yıl ılımlı seyreden makroeko-nomik göstere ise işsizlik oranı oldu. İşsizlik oranı, azalış eğilimine girerek %8,5 seviyelerine kadar düştü. Küresel ekonomideki zayıf görünüm ise Türkiye’nin ihracatını olumsuz etkiledi.

Temel Ekonomik Büyüklükler

	2022	2023 Gerçekleşme Tahmini	2024 OVP
GSYH (Cari Fiyatlarla, Milyar \$)	906	1.067	1.119
Kişi Başına Gelir (\$)	10.659	12.415	12.875
Büyüme (%)	5,5	4,4	4
Toplam Nihai Yurtiçi Talep	12,5	9,2	3,6
Net İhracatın Büyümeye Katkısı	0,7	-2,9	0,4
Nüfus (Bin Kişi)	84.980	85.917	86.883
İşsizlik Oranı (%)	10,4	10,1	10,3
İhracat (Milyar \$)	254,2	255	267
İthalat (Milyar \$)	363,7	367	372,8
Yıl Sonu TÜFE Artış Oranı (%)	64,3	65	33
Turizm Gelirleri (Milyar Dolar)	46,5	55,6	59,6
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	-48,4	-42,5	-34,7

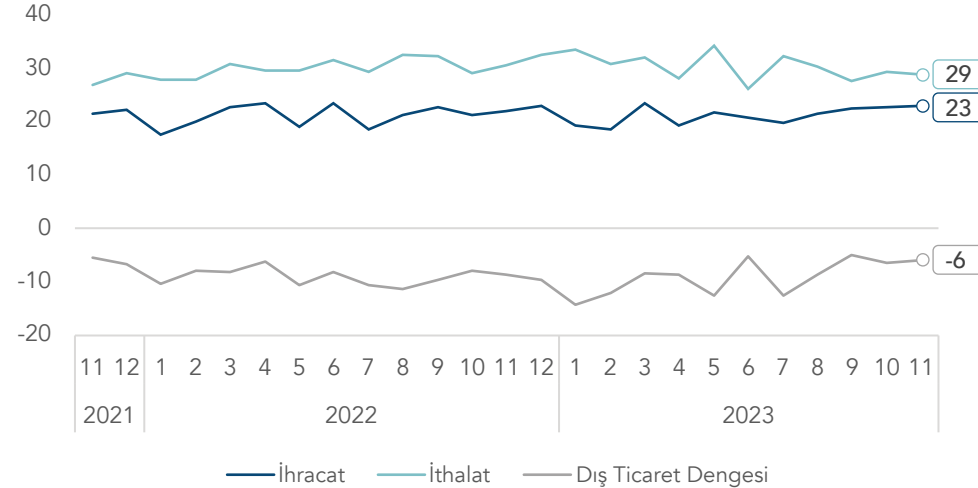
Dış Ticaret İstatistikleri

“Kasım Ayında İhracat %5,2 Artış; İthalat %5,7 Azalış Gösterdi”

Dış ticaret verilerine göre kasım ayında ihracat, bir önceki yılın aynı ayına göre %5,2 artarak 22 milyar 999 milyon dolar; ithalat ise %5,7 azalarak 28 milyar 916 milyon dolar oldu. Genel ticaret sistemine göre ihracat Ocak-Kasım döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre %0,7 artarak 232 milyar 810 milyon dolar; ithalat ise %0,5 artarak 332 milyar 736 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç dış ticaret açığı 877 milyon dolar olurken dış ticaret hacmi %4,1 artarak 42 milyar 423 milyon dolar olarak kaydedildi. Enerji ve altın hariç ihracatın ithalatı karşılama oranı ise ekim ayında %93,2 iken kasım ayında %96'ya artış gösterdi.

Dış Ticaret Kasım Ayı (Milyar \$)

Kaynak: TÜİK

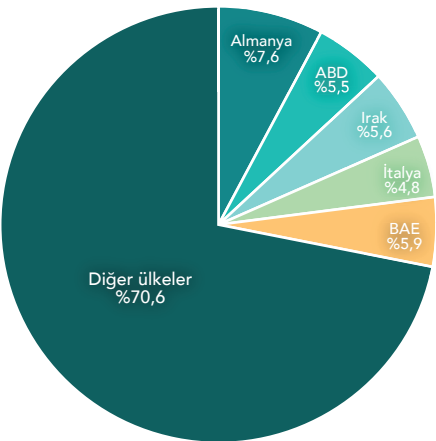
Dış Ticaret İstatistikleri

“Almanya İhracatta, Çin İthalatta İlk Sırada”

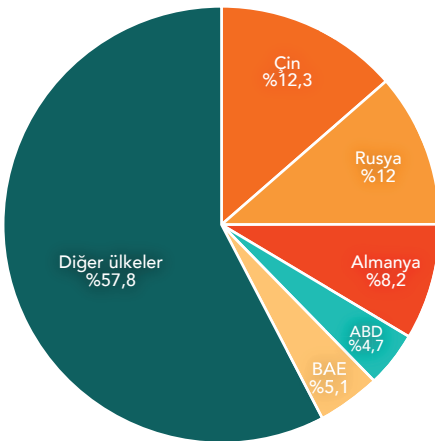
Kasım ayında en çok ihracat gerçekleştirilen ülke 1 milyar 750 milyon dolar ile Almanya oldu. Bu ülkeyi sırasıyla 1 milyar 365 milyon dolar ile Birleşik Arap Emirlikleri, 1 milyar 285 milyon dolar ile Irak, 1 milyar 262 milyon dolar ile ABD, 1 milyar 103 milyon dolar ile İtalya takip etti. İlk 5 ülkeye yapılan ihracat, toplam ihracatın %29,4’ünü oluşturdu.

İthalatta ise ilk sırayı 3 milyar 555 milyon dolar ile Çin aldı. Bu ülkeyi sırasıyla 3 milyar 458 milyon dolar ile Rusya Federasyonu; 2 milyar 374 milyon dolar ile Almanya; 1 milyar 467 milyon dolar ile Birleşik Arap Emirlikleri; 1 milyar 361 milyon dolar ile ABD izledi. İlk 5 ülkeden yapılan ithalat toplam ithalatın %42,2’sini oluşturdu. Ocak-Kasım döneminde en çok ihracat yapılan ülkeler sırasıyla Almanya, ABD, Irak, İtalya ve Birleşik Krallık olurken en çok ithalat yapılan ülkeler ise Çin, Rusya Federasyonu, Almanya, İsviçre ve ABD oldu. İlk beş ülkeye yapılan ihracat toplam ihracatın %28,8’ini; ithalat ise toplam ithalatın %42,8’ini oluşturdu.

Ülkelere Göre İhracat, Kasım 2023

Ülkelere Göre İthalat, Kasım 2023

Dış Ticaret İstatistikleri

“Dış Ticaret Açığı %32,6 Azalış Gösterdi”

Kasım ayında dış ticaret açığı bir önceki yılın aynı ayına göre %32,6 azalarak 5 milyar 918 milyon dolara geriledi. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2022 yılı kasım ayında %71,3 iken 2023 yılı kasım ayında %79,5'e yükseldi. Ocak-Kasım döneminde ise dış ticaret açığı %0,1 artarak 99 milyar 828 milyondan, 99 milyar 926 milyon dolara çıktı. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2022 yılı Ocak-Kasım döneminde %69,8 iken 2023 yılının aynı döneminde %70'e ulaştı.

Ekonomik faaliyetlere göre ihracata bakıldığında, imalat sanayinin payı %93,3; tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörünün payı %4,8; madencilik ve taşocakçılığı sektörünün payı %1,3 oldu. Geniş ekonomik gruplar sınıflandırmasına göre ithalatı ise ara mallarının payı 67,6; sermaye mallarının payı %16,9 ve tüketim mallarının payı %15,4 olarak kaydedildi.

Sektörlere Göre Dış Ticaret, Kasım 2023 (milyon ABD \$)

SEKTÖRLER	Kasım			Ocak-Kasım		
	2022	2023	DEĞİŞİM(%)	2022	2023	DEĞİŞİM(%)
ISIC Rev.4	DEĞER	PAY(%)	DEĞER	PAY(%)	DEĞER	PAY(%)
İhracat						
Toplam	21.871	100,0	22.999	100,0	5,2	0,7
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	801	3,7	1.108	4,8	38,2	24,1
Madencilik ve taş ocakçılığı	347	1,6	308	1,3	-11,1	-18,4
İmalat	20.608	94,2	21.467	93,3	4,2	0,3
Diğer	115	0,5	116	0,5	1,6	-8,6
BEC						
İthalat						
Toplam	30.655	100,0	28.916	100,0	-5,7	0,5
Sermaye (yatırım) malları	3.718	12,1	4.883	16,9	31,3	32,5
Ara (ham madde) mallar	23.706	77,3	19.549	67,6	-17,5	-9,8
Tüketim malları	3.195	10,4	4.464	15,4	39,7	59,9
Diğerleri	36	0,1	20	0,1	-43,6	0,3

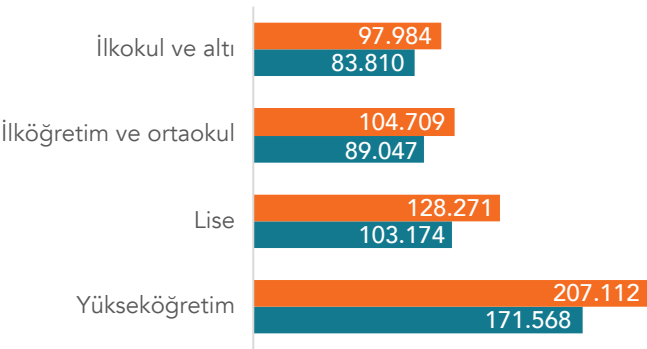
Kazanç Yapısı İstatistikleri, 2022

“En Yüksek Yıllık Ortalama Brüt Kazanç Yükseköğretim Eğitim Düzeyine Sahip Olanlarda ”

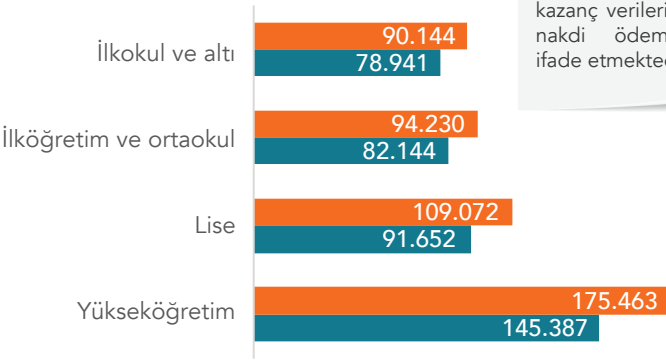
2022 yılında kazanç düzeyleri hem erkeklerde hem de kadınlarda eğitim durumu ile doğru orantıda yükselerek, eğitim durumuna göre en yüksek yıllık ortalama brüt kazanç yükseköğretim eğitim düzeyine sahip olanlarda gerçekleşti. Yıllık ortalama brüt kazanç, yüksek öğretim eğitim düzeyine sahip erkeklerde 207 bin 112 TL, kadınlarda ise 171 bin 568 TL oldu.

En yüksek yıllık ortalama brüt ücret-maaşı yükseköğretim eğitim düzeyine sahip olanlar elde ederken, bu eğitim düzeyinde erkeklerin brüt ücret-maaşı 175 bin 463 TL, kadınların ise 145 bin 387 TL olarak gerçekleşti.

Eğitim Durumuna Göre Yıllık Ortalama Brüt Kazanç (TL), 2022

Eğitim Durumuna Göre Yıllık Ortalama Brüt Ücret-Maaş (TL), 2022

Brüt kazanç, işveren tarafından referans döneminde ücretli çalışana yapılan; ücret, maaş ödemeleri, ikramiye, prim vb. ödemeler ile aynı yardım ödemelerinin toplamıdır. Aylık kazanç verileri referans aydaki nakdi ödemeler toplamını ifade etmektedir.

Erkek Kadın

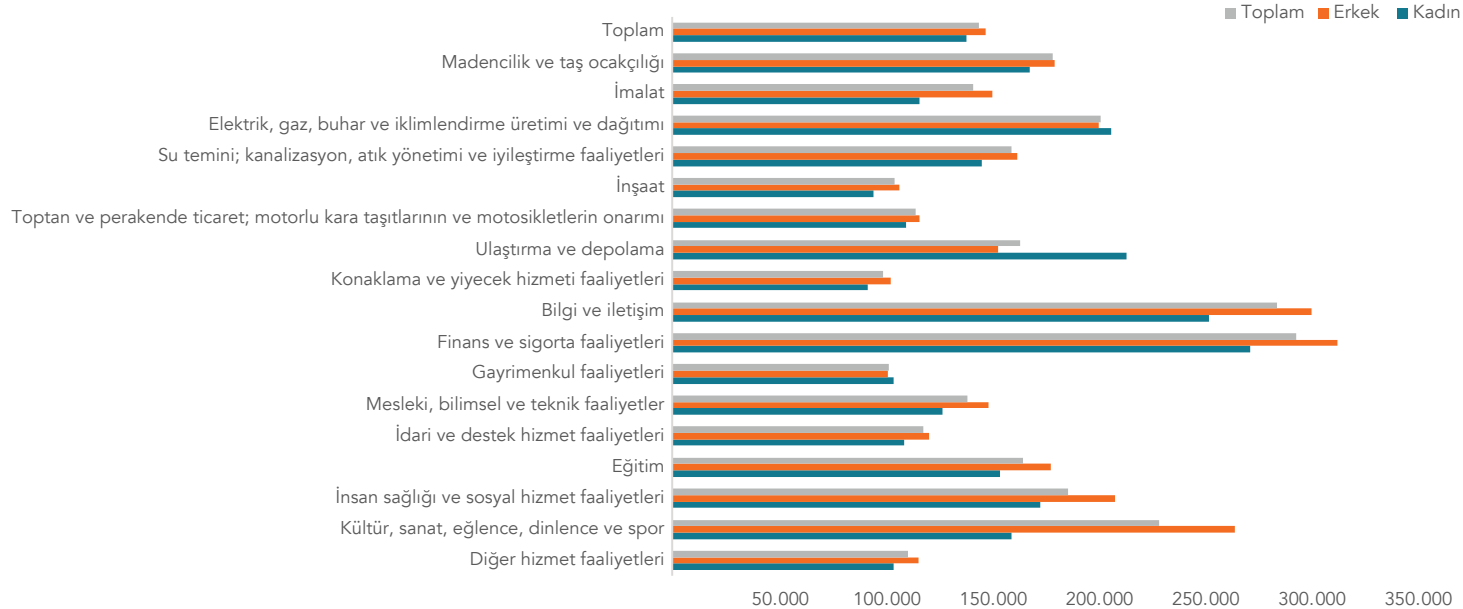
Kazanç Yapısı İstatistikleri, 2022

“En Yüksek Kazanç Finans ve Sigorta Faaliyetleri Sektöründe”

Ücretli çalışanların brüt kazançları, ekonomik faaliyet ayrımında incelendiğinde, en yüksek yıllık ortalama brüt kazanç 293 bin 511 TL ile finans ve sigorta faaliyetlerinde gerçekleşti. Ardından bu ekonomik faaliyeti, 284 bin 842 TL ile bilgi ve iletişim ve 229 bin 108 TL ile kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor faaliyetleri izledi.

En düşük yıllık ortalama brüt kazançlar ise sırasıyla 99 bin 290 TL ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, 102 bin 109 TL ile gayrimenkul faaliyetleri ve 104 bin 768 TL ile inşaat sektörlerinde kaydedildi.

Ekonomik Faaliyete Göre Yıllık Ortalama Brüt Kazanç (TL), 2022

Kaynak: TÜİK

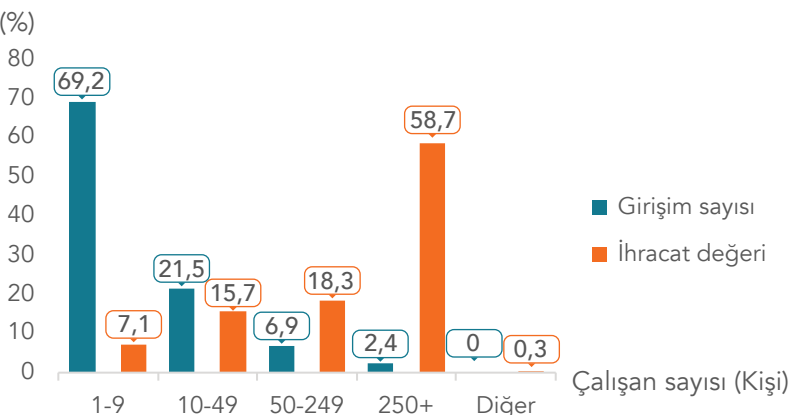
Girişim Özelliklerine Göre Uluslararası Hizmet Ticareti İstatistikleri

“Hizmet İhracatının %58,7’sini, Hizmet İthalatının %55,4’ünü Büyük Ölçekli Girişimler Gerçekleştirdi”

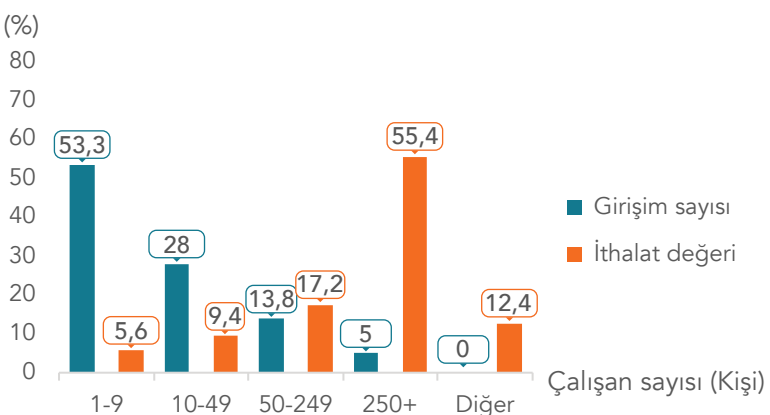
Uluslararası Hizmet Ticareti İstatistikleri (seyahat hariç) verileri ile Yapısal İş İstatistikleri ve Yabancı Kontrollü Girişim İstatistikleri verileri eşleştirilerek uluslararası hizmet ticareti yapan girişimlerin özellikleri elde ediliyor. TÜİK’in ilk defa yayımladığı girişim özelliklerine göre uluslararası hizmet ticareti istatistiklerine bakıldığında, 2021 yılında hizmet ihracatının %58,7’sinin, hizmet ithalatının ise %55,4’ünün büyük ölçekli girişimler tarafından yapıldığı belirtiliyor.

Hizmet ihracatının %7,1’ini gerçekleştiren 1-9 çalışanı olan mikro ölçekli girişimler, hizmet ihracatı yapan girişimlerin sayısal olarak toplam %69,2’sini oluşturdu. Hizmet ithalatı yapan girişimlerin ise %53,3’ünü oluşturan 1-9 çalışanı olan mikro ölçekli girişimler ise toplam hizmet ithalatının %5,6’sını gerçekleştirdiler.

Girişimlerin Hizmet İhracatındaki Payı, 2021

Girişimlerin Hizmet İthalatındaki Payı, 2021

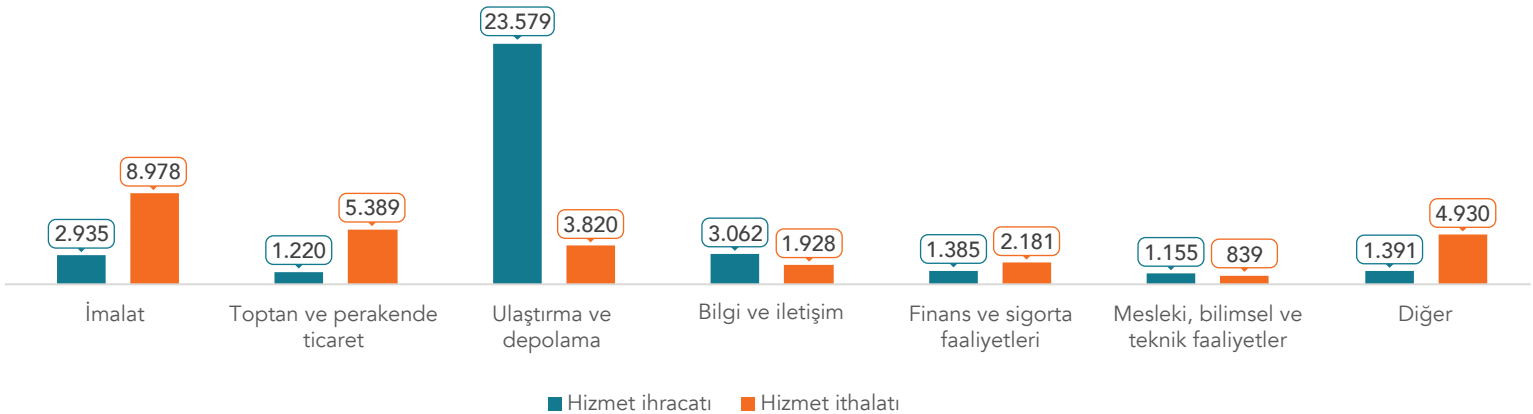
Girişim Özelliklerine Göre Uluslararası Hizmet Ticareti İstatistikleri

“Hizmet İhracatının %67,9'unu Ulaştırma ve Depolama Faaliyetindeki Girişimler Oluşturdu ”

Toplamda 34 milyar 728 milyon dolar olan hizmet ihracatında ilk sırada 23 milyar 579 milyon dolar ile ulaştırma ve depolama faaliyetindeki girişimler yer aldı. Öte yandan, hizmet ihracatında 2 milyar 935 milyon dolar imalat sanayindeki girişimler tarafından yapılırken ana faaliyeti finans ve sigortacılık olan girişimlerin hizmet ihracatı 1 milyar 385 milyon dolar olarak kaydedildi.

Hizmet ithalatının toplam değeri ise 28 milyar 64 milyon dolar olarak gerçekleşti. Bunun 8 milyar 978 milyon dolarlık kısmı imalat sanayinde faaliyet gösteren girişimler tarafından gerçekleşti. Hizmet ithalatındaki ana faaliyeti toptan ve perakende ticaret olan girişimler 5 milyar 389 milyon dolar iken finans ve sigorta faaliyetinde bulunan girişimler 2 milyar 181 milyon dolar oldu. Bilgi ve iletişim faaliyetindeki girişimler ise 1 milyar 928 milyon dolar hizmet ithalatı gerçekleştirdi.

Girişimlerin Ekonomik Faaliyetine Göre Uluslararası Hizmet Ticareti, 2021, (milyon \$)

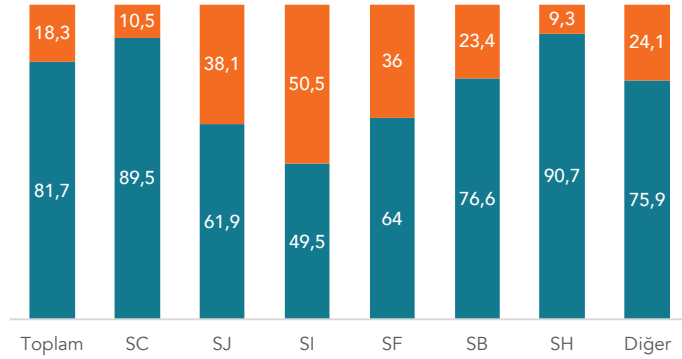
Girişim Özelliklerine Göre Uluslararası Hizmet Ticareti İstatistikleri

“Türkiye Kontrollü Girişimler Hizmet İhracatında %81,7; Hizmet İthalatında %67,4 Paya Sahip”

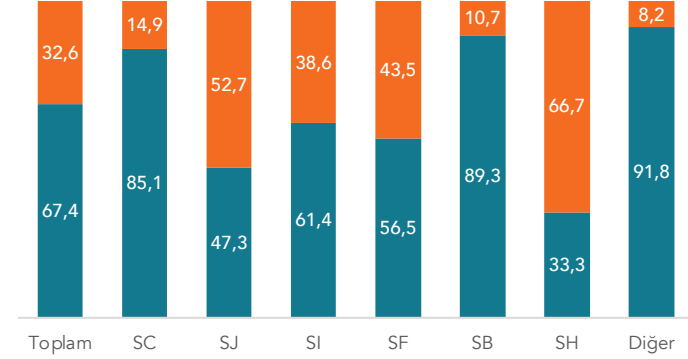
Hizmet ticaretinde en yüksek paya sahip olan taşımacılık hizmetlerinde yapılan ihracatın %89,5'i, ithalatın ise %85,1'i Türkiye kontrolündeki girişimler tarafından yapıldı. Telekomünikasyon, bilgisayar ve bilgi hizmetleri ihracatında ise Türkiye kontrollü girişimlerin payı %49,5 iken yabancı kontrollü girişimlerin payı %50,5 olarak hesaplandı.

Fikri mülkiyet hakları kullanım hizmetleri ihracatında Türkiye kontrollü girişimlerin payı %90,7 olurken, ithalat tarafında Türkiye kontrolündeki girişimlerin payı %33,3 olarak gerçekleşti.

Hizmet İhracatı (%)

Hizmet İthalatı (%)

■ Türkiye kontrol oranı ■ Yabancı kontrol oranı

SC- Taşımacılık Hizmetleri
SF- Sigorta ve emeklilik hizmetleri
SJ- Diğer iş hizmetleri
SB- Bakım ve onarım hizmetleri
SI- Telekomünikasyon, bilgisayar ve bilgi hizmetleri
SH- Fikri mülkiyet hakları kullanım ücretleri

Ekonomik Güven Endeksi

“Ekonomiye Güven Aralık Ayında Arttı ”

Kasım ayında 95,3 olan ekonomik güven endeksi aralık ayında %1,1 oranında artış göstererek 96,4 oldu. Endeksi oluşturan alt endeksler incelendiğinde aralık ayında Türkiye’de tüketici güven endeksinin bir önceki aya göre %2,6 oranında artarak 77,4 değerine yükseldiği görülüyor.

Hizmet sektörü güven endeksi de aynı dönemde %1,2’lik bir artışla 112,3 değerini alırken, perakende ticaret sektörü güven endeksi ise %4,5 oranında bir artış göstererek 116,8 oldu. Öte yandan, reel kesim (imalat sanayi) güven endeksi %0,5’lik bir azalışla 103,4 değerine geriledi. İnşaat sektörü güven endeksi de benzer şekilde %3,3 oranında bir düşüşle 88 olarak açıklandı.

Güven Endeksleri ve Değişim Oranları (Aralık 2023)

	Endeks		Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranı (%)	
	Kasım	Aralık	Kasım	Aralık
Ekonomik Güven Endeksi	95,3	96,4	-1,3	1,1
Tüketici Güven Endeksi	75,5	77,4	1,1	2,6
Reel Kesim Güven Endeksi	103,9	103,4	-1,3	-0,5
Hizmet Sektörü Güven Endeksi	110,9	112,3	-2,4	1,2
Perakende Ticaret Sektörü Güven Endeksi	111,7	116,8	-1,9	4,5
İnşaat Sektörü Güven Endeksi	91,0	88,0	2,2	-3,3

- Ekonomik güven endeksi hesaplamasında, her bir sektörün ağırlığı o sektörün normalleştirilmiş alt endekslerine eşit dağıtılarak uygulanmakta, güven endekslerine doğrudan uygulanmamaktadır.
- Bu kapsamda tüketici, reel kesim, hizmet, perakende ticaret ve inşaat sektörlerine ait toplam 20 alt endeks hesaplamada kullanılmaktadır.

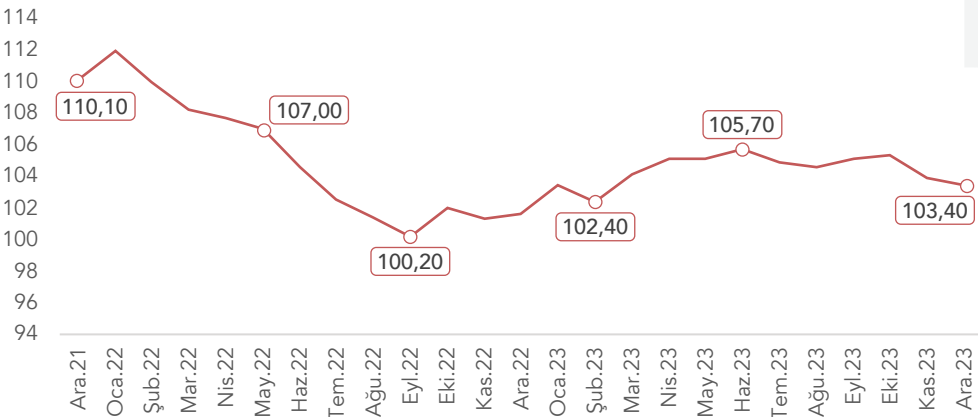
Reel Kesim Güven Endeksi

“Reel Kesim Güven Endeksinde Aylık 0,5 Puan Azalma ”

Aralık ayında mevsimsellikten arındırılmış Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE-MA), bir önceki aya göre 0,5 puan gerileyerek 103,4 olarak kaydedildi.

Mevsimsellikten arındırılmamış Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE) ise bir önceki aya göre 1,1 puan azalarak 99,1 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu değerle endeks 2023'te en düşük noktasına ulaşarak bu yıl ilk kez 100'ün altına inmiş oldu.

Reel Kesim Güven Endeksi (Mevsim Etkilerinden Arındırılmış)

Reel kesim güven endeksi, reel sektördeki yöneticilerin yakın geçmişe ilişkin değerlendirmelerini, mevcut duruma ilişkin görüşlerini ve geleceğe yönelik beklentilerini yansıtmaktadır.

İktisadi Yönelim İstatistikleri

“Gelecek Üç Aya Yönelik İhracat Sipariş Beklentilerinde Artış”

Anket sonuçlarına göre, gelecek üç aydaki toplam sipariş miktarı ve ihracat sipariş miktarına ilişkin değerlendirmeler endeksi artış yönünde etkilerken, son üç aydaki toplam sipariş miktarı, gelecek üç aydaki toplam istihdam ve gelecek üç aydaki üretim hacmine ilişkin değerlendirmeler endeksi azalış yönünde etkilendi.

Dahil olduğu sanayi dalındaki genel gidişat konusunda, bir önceki aya kıyasla daha iyimser olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 8,9’a, daha kötümser olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 15,4’e yükselirken, aynı kaldığını belirtenlerin oranı yüzde 75,7’ye gerilemiştir.

İktisadi Yayılım Anketi Sonuçlarına İlişkin Gelişmeler (Aralık)

	Son Üç Ay	Mevcut Durum	Gelecek Üç Ay
İktisadi Yönelim Anketi ile üretim girdilerinin maliyetleri ve satış fiyatları hakkında imalat sanayinin beklenti ve gerçekleştirmelerini takip etmek mümkündür.			
• Kısa oklar bir önceki aya göre (aylık) değişimleri, uzun oklar ise bir önceki yılın aynı aya göre olan (yıllık) değişimleri göstermektedir.			
• Maliyet ve satış fiyatı değişkenleri dışındaki değişkenlerde lacivert oklar artışı, kırmızı oklar ise azalışı göstermektedir.			
Üretim Hacmi	↓ ↓		↓ ↓
Toplam Sipariş Miktarı	↓ ↓	↑ ↑	↑ ↑
İç Piyasa Sipariş Miktarı	↓ ↑	↔	↓ ↑
İhracat Sipariş Miktarı	↓ ↑	↓ ↑	↑ ↑
Toplam İstihdam			↓ ↑
Ortalama Birim Maliyet Satış Fiyatı	↓ ↓		↓ ↓
Satış Fiyatı			↑ ↓

Kaynak: TCMB

Sektörel Güven Endeksleri

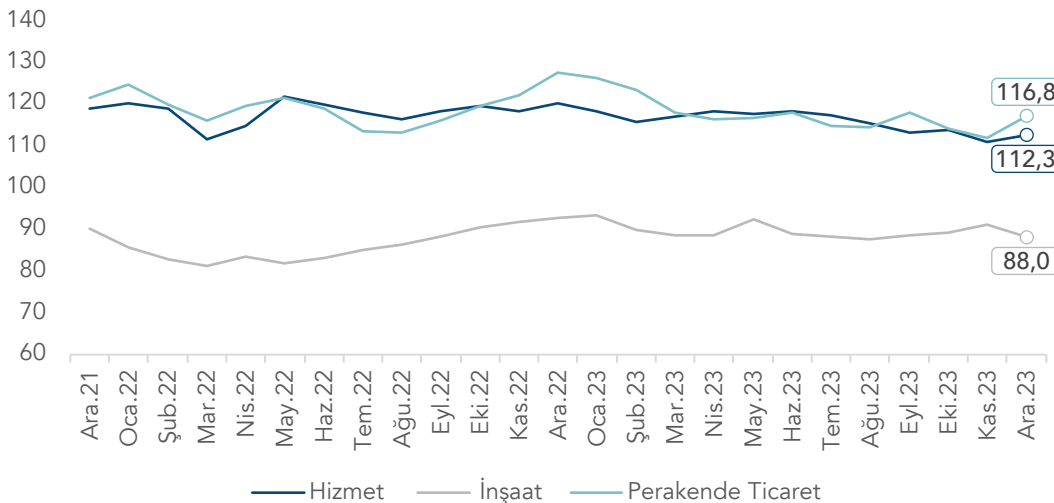
“Hizmet ve Perakende Ticaret Sektörlerinde Artış, İnşaat Sektöründe Azalış ”

Mevsimsel etkilerden arındırılmış sektörel güven endeksleri aralık ayında bir önceki aya göre, hizmet sektöründe %1,2, perakende ticaret sektöründe %4,5 artış gösterirken, inşaat sektöründe %3,3 oranında azalış gösterdi. Hizmet sektörü güven endeksinde kasım ayına göre son üç aylık dönemde iş durumu değişim göstermezken, son üç aylık dönemde hizmetlere olan talep %3,8 oranında arttı.

Perakende ticaret sektörü güven endeksinde son 3 aylık dönemde iş hacmi-satışlarda %9,9; gelecek 3 aylık dönemde iş hacmi-satışlar beklentisinde %3,7 oranında artış gerçekleşti. İnşaat sektöründe alınan kayıtlı siparişlerin mevcut düzeyinde ise %5,4; gelecek 3 aylık dönemde toplam çalışan sayısı beklentisinde %1,5 oranında azalış kaydedildi.

Endeksin 100'den büyük olması sektörün mevcut ve gelecek döneme ilişkin iyimserliğini, 100'den küçük olması ise kötümserliğini göstermektedir.

Sektörel Güven Endeksleri (Mevsim Etkilerinden Arındırılmış)

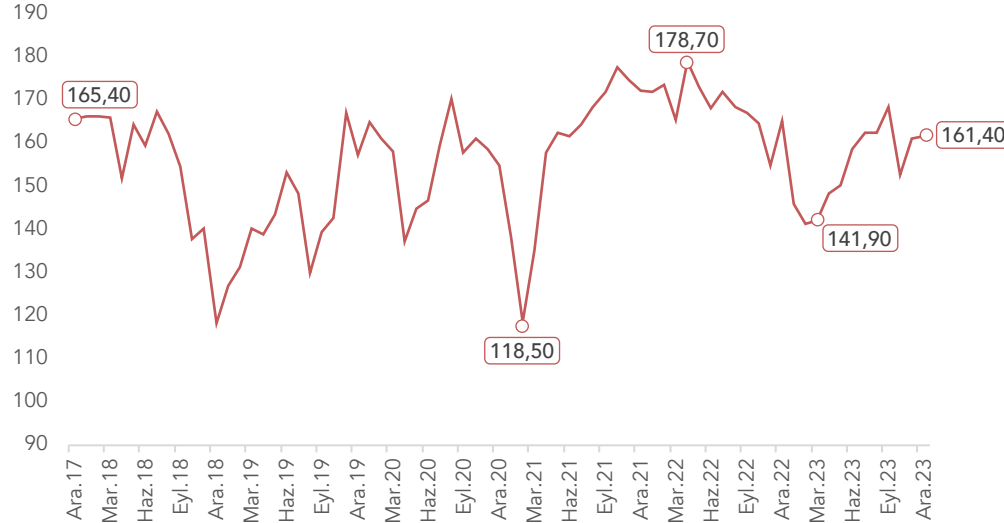

Finansal Hizmetler Güven Endeksi

“Finansal Hizmetler Güven Endeksinde 0,6 Puanlık Artış”

Finansal Hizmetler Güven Endeksi, aralık ayında bir önceki aya göre 0,6 puan artış göstererek 161,4 seviyesinde gerçekleşti. Endeksin 100'ün üzerinde seyretmesi genel anlamda finansal hizmetler sektöründe iyimser bir havanın hâkim olduğunu gösteriyor.

Finansal Hizmetler Güven Endeksi

Finansal Hizmetler Güven Endeksi, finansal sektörde faaliyet gösteren 142 kuruluşun TCMB “Finansal Hizmetler Anketi”ne verdikleri yanıtlara dayalı olarak hesaplanmaktadır.

Finansal Hizmetler Güven Endeksi

“Finansal Hizmetler Güven Endeksinde Ilımlı Seyir”

Endekse ait alt kırılımlar incelendiğinde, son üç aydaki hizmetlere olan talebin ve istihdamın ilgili endeksi pozitif yönde etkilediği görülüyor. Buna karşın son üç aylık periyottaki iş durumu endeksi azalış yönünde etkilendi.

Finansal Hizmetler Güven Endeksine Ait Toplu Sonuçlar

	Periyodu	Son Üç Ay	Gelecek Üç Ay
İş Durumu	Aylık	↓ ↓	
Hizmetlere Olan Talep (İş Hacmi)	Aylık	↑ ↓	↑ ↑
İstihdam	Aylık	↑ ↓	↑ ↓

*Kısa oklar bir önceki aya/döneme göre olan değişimleri, uzun oklar ise bir önceki yılın aynı ayına/dönemine göre olan değişimleri göstermektedir.

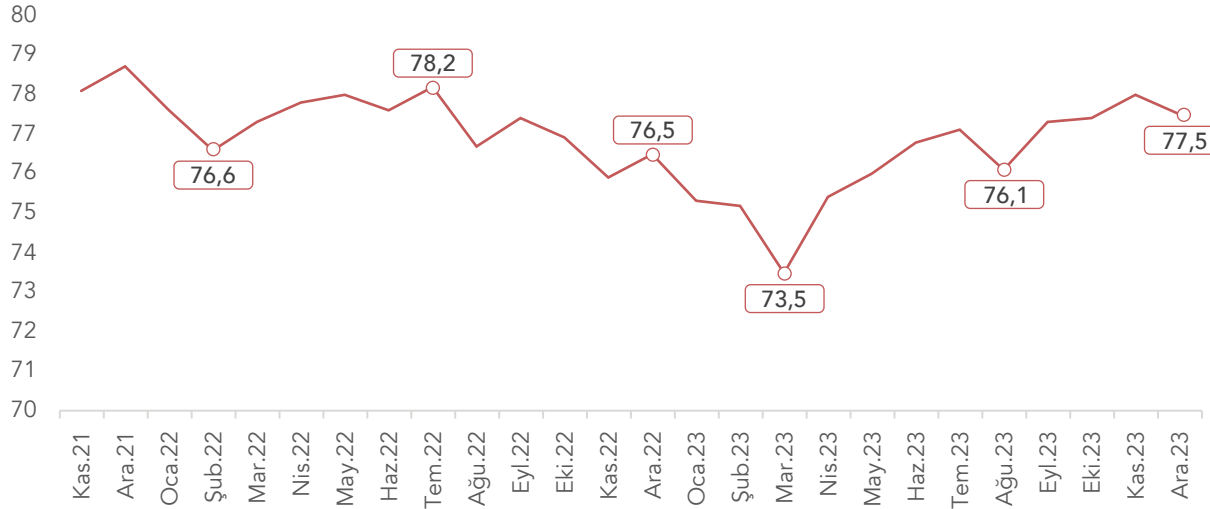
Kaynak: TÜİK

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı

“İmalat Sanayi Kapasite Kullanımında Aylık 0,2 Puan Azalış ”

İmalat sanayi genelinde mevsimsel etkilerden arındırılmış Kapasite Kullanım Oranı (KKO-MA), bir önceki aya göre 0,2 puan azalarak yüzde 77,5 seviyesinde gerçekleşti. Mevsimsel etkilerden arındırılmamış Kapasite Kullanım Oranı (KKO), bir önceki aya göre 0,5 puan azalarak yüzde 77,5 seviyesinde gerçekleşmiştir.

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%) (Mevsim Etkilerinden Arındırılmış)

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı

“Yatırım Mallarında 1,5 Oranında Düşüş Oldu ”

Aralık ayı Kapasite Kullanım Oranı (KKO) toplu sonuçlarına ilişkin gelişmelere göre mal gruplarına göre tüketim mallarında, dayanıklı ve dayanıksız tüketim mallarında, ara mallarda, yatırım mallarında azalış gerçekleşti.

2023 yılı Aralık ayında, imalat sanayinde faaliyet gösteren 1735 iş yeri tarafından İktisadi Yönelim Anketi'ne verilen yanıtlar toplulaştırılarak değerlendirilmiştir.

KKO Toplu Sonuçlara İlişkin Gelişmeler

%	KKO-MA	KKO	Tüketim Malları	Dayanıklı Tüketim Malları	Dayanıksız Tüketim Malları	Ara Mallar	Yatırım Malları
Kasım 2023	77,5	78	74,6	73,4	74,8	76,7	78,9
Aralık 2023	77,3	77,5	74	72,3	74,4	76,5	77,4
	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓

Oklar bir önceki aya göre değişimi göstermektedir.

Kaynak: TCMB

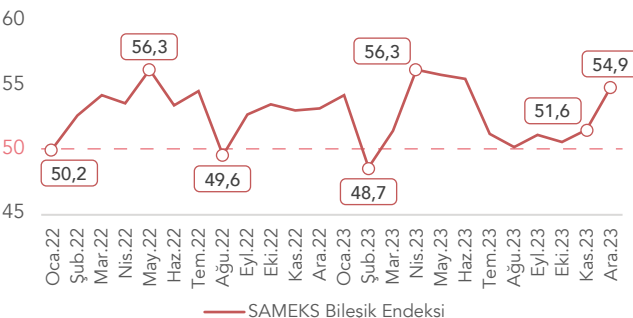
MÜSİAD SAMEKS

“SAMEKS 0,8 Puanlık Artışla Referans Değer Üzerindeki Seyrini Sürdürüyor”

Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış SAMEKS Birleşik Endeksi, aralık ayında 3,1 puan artış kaydederek 54,9 seviyesiyle yıl sonunu 6 ayın zirvesinde tamamladı. Böylece endeks 2023 yılı ortalaması 52,6 değerini alırken, genel anlamda Türkiye ekonomisindeki büyümeyi de yansıtan bir işaret oldu.

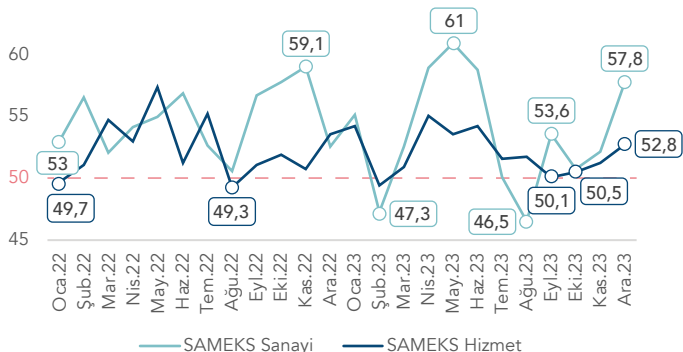
Sanayi Sektörü SAMEKS Endeksi de önceki aya göre 5,3 puanlık artışla 57,8 seviyesine, Hizmet Sektörü SAMEKS Endeksi de önceki aya göre 1,4 puan artışla 52,8 değerine yükseldi ve alt endekslerde de 6 ayın zirvesine ulaşıldı. Bu verilerle sanayi endeksi 2023 yılını 53,7; hizmet sektörü de 52,1 puan ortalamasıyla tamamlamış oldu. Hizmet sektörüne ilişkin iş hacminin ocak ayından bu yana ilk kez referans değer üzerinde gerçekleşerek artış eğilimine girmesi ve aralık ayında hem hizmet hem de sanayi sektörlerine ait veriler de yeniden istihdam artışı kaydedildiğine işaret ediyor.

SAMEKS Bileşik Endeksi

SAMEKS verileri aracılığıyla iktisadi faaliyet içerisinde; satış, iş hacmi, istihdam, tedarik süresi, stoklar ve fiyatlamaya gibi değişkenleri takip edilebilir.

SAMEKS Sanayi ve Hizmet Endeksleri

Türkiye Risk Raporu 2024

“Beyin Göçü ve Nitelikli Personel Problemi Risk Sıralamasında Birinci Sırada ”

GRC Management “Türkiye Risk Raporu: 2024” Türkiye’nin karşılaşılabileceği riskleri hem olasılık hem de etki bakımından değerlendiriyor. Geçmiş yıllardaki risk sıralamasında ekonomik temelli riskler (piyasa ve döviz kuru riski) ön planda iken bu sene ilk sırayı “beyin göçü ve buna bağlı nitelikli personel problemi riski” devralmış durumda. Bu risk, çalışma hayatında yaşanan küresel değişim, uzaktan çalışma ve ekonomik faktörlerdeki değişim çerçevesinde değerlendiriliyor. Öte yandan son dönemde yaşanan jeopolitik risklerin de etkisiyle “bölgesel çatışmalar ve komşularla olası problemler” risk sıralamasında ikinci sırada kendine yer ediniyor.

Yıllar İtibariyle Karşılaştırılmalı İlk 5 Ulusal Risk (Olasılık Açısından)

	2020	2021	2022	2023	2024
1	Genç işsizliği riski	Döviz kuru riski	Döviz kuru riski	Piyasa riski	Beyin göçü ve buna bağlı nitelikli personel problemleri riski
2	İşletmelerde yolsuzluk riski	Piyasa riski	Piyasa riski	Döviz kuru riski	Bölgesel çatışmalar ve komşularla olası problemler riski
3	Medya yankı odaları ve “sahte haberler” riski	Ekonomik kriz riski	Ekonomik kriz riski	Eşitsizliğin derinleşmesi riski	Piyasa riski
4	Döviz kuru riski	İşsizlik riski	Ulusal siyasi kutuplaşma riski	Bölgesel çatışmalar ve komşularla olası problemler riski	Eşitsizliğin derinleşmesi riski
5	Kredi ödeme problemleri riski	Pandemi sürecinin devamı riski	Fikir özgürlüklerine müdahale riski	Beyin göçü ve buna bağlı nitelikli personel problemleri riski	Medya yankı odaları ve “sahte haberler” riski

■ Ekonomi ■ Teknoloji ■ Jeopolitik ■ Toplumsal ■ Çevre

Kaynak: GRC Management, Türkiye Risk Raporu: 2024

Türkiye Risk Raporu 2024

“Etki Açısından İlk Sırada Doğal Afet Riski Yer Alıyor”

Etki açısından riskler değerlendirildiğinde ise çevresel risk kategorisinde sayılan doğal afet ilk sırada, su krizi riski ise üçüncü sırada yer alıyor.

Geçmiş yıllarda ekonomik ve toplumsal kökenli risklerin baskın olmasına karşın 2024’te daha çok çevresel risklerin ön plana çıktığı görülüyor.

Yıllar İtibariyle Karşılaştırılmalı İlk 5 Ulusal Risk (Etki Açısından)

	2020	2021	2022	2023	2024
1	Doğal afet riski	Ekonomik kriz riski	Döviz kuru riski	Derin ya da yaygın yoksulluk riski	Doğal afet riski
2	Döviz kuru riski	Döviz kuru riski	Ekonomik kriz riski	Eşitsizliğin derinleşmesi riski	Beyin göçü ve buna bağlı nitelikli personel problemleri riski
3	Ekosistemin çökmesi ve su krizleri riski	Pandemi sürecinin devamı riski	Piyasa riski	Piyasa riski	Su krizleri riski
4	Kredi ödeme problemleri riski	Piyasa riski	Tedarik zincirinde aksama ve mal-ürün kıtlığı (shortage) riski	Döviz kuru riski	Bölgesel çatışmalar ve komşularla olası problemler riski
5	Genç işsizliği riski	İşsizlik riski	Bilgi teknolojileri altyapılarının çökmesi riski	Likidite riski	Döviz kuru riski

■ Ekonomi ■ Teknoloji ■ Jeopolitik ■ Toplumsal ■ Çevre

McKinsey: 2024 CEO Gündemi

“Üretken Yapay Zeka Teknolojileri 2024’te de Gündemde Olmaya Devam Edecek ”

Son birkaç yıldır şirketlerin üst düzey yöneticileri küresel salgınla, bozulan tedarik zincirleri, savaşlar, enflasyon ve diğer birçok aksaklıkla başa çıkmak zorunda kaldılar. Bu sorunların hepsi ayrı ayrı ürettikleri belirsizliklerle şirketler için asıl gündemlerinden sapmalarını sağlayabilecek düzeyde. Bu risk ve belirsizliklere şirketlerin ne kadar hazırlıklı olduklarına ilişkin McKinsey Şirketi tarafından her yıl yüzlerce CEO ile yapılan görüşmeler sonucunda, gelecek yıla ilişkin yöneticilerin öncelikleri derleniyor. Bu kapsamda hazırlanan “En Önemli Olan Ne? 2024’te CEO’lar İçin Sekiz Öncelik” raporu 2024 yılında CEO’lar için sekiz önceliği ele alıyor.

Bu önceliklerin başında üretken 2023’ün en çok konuşulan konusu yapay zekanın potansiyelinden yararlanmak ilk sırada kendisine yer bulmuş. Raporda aktarılanlara göre her sektörden ve dünyanın her yerindeki binlerce şirket, akla gelebilecek her iş faaliyetini kökten dönüştürmek için halihazırda basit bir yapay zeka arayüzü kullanıyor. Yapay zeka teknolojisi konusunda CEO’ların aceleyle çözmesi ve yol haritası belirlemesi gereken üç şey ise şöyle:

- i. devam eden işlerin hangi bölümleri bu teknolojilerden faydalanabilecek
- ii. farklı türden uygulamalar arasındaki etkileşim ve entegrasyon nasıl yapılacak
- iii. yeni teknolojik araçlar sektörleri nasıl yeniden şekillendirecek

Diğer öncelikler ve gündemler arasında ise organizasyonel yeniden yapılanma yoluyla teknolojiyle rekabet etmek, enerji geçişine yatırım yapmak, ayırt edici yetenekler geliştirmek, orta düzey yöneticilerin rolünü yeniden düşünmek, jeopolitik belirsizliklerle başa çıkmak, büyüme stratejileri için cesur adımlar atmak ve ve makroekonomi için yeni bir bakış açısı benimsemek yer alıyor.

iTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tasarım ve Hazırlık | Stratejik Araştırmalar Merkezi

itokurumsal

www.ito.org.tr